

Nr 393.

Av herr **Sterne**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 290, med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 290 föreslås införandet av lika kommunal rösträtt med en del därav följande förändringar i vederbörande kommunalförfattningar. Ehuru undertecknad principiellt är anhängare av den allmänna rösträtten och sålunda ej anser det nu föreliggande förslaget som en slutgiltig lösning, vill jag dock, med hänsyn till de nu rådande förhållandena, yrka bifall till ovannämnda proposition i allt väsentligt samt inskränka de följande ändringsyrkandena till vissa detaljer, som jag av praktiska skäl skulle önska se genomförda i Kungl. Maj:ts förslag.

Beredande kommunala myndigheter.

I § 18 av kommunalförordningen för landet har inskjutits en bestämmelse angående obligatorisk beredning av kommunala ärenden, innan de av kommunalstämma företagas till avgörande. Detta stadgande äger redan sin motsvarighet i kommunalförordningarna för stad och kyrkostämma samt står i överensstämmelse med den mening, som riksdagen i skrivelse uttalat, dock med undantag av den föreslagna bestämmelsen, att ärende, som beretts annorledes än genom kommunalnämnd, skall till den överlämnas för yttrande.

En sådan dubbelberedning av vissa ärenden synes mig skäligen överflödig och kanske vid vissa tillfällen rent av onödigt betungande.

Någon motsvarighet härtill finnes ej heller i övriga kommunalförordningar och har säkerligen ej av riksdagen avsetts. Under sådana förhållanden anser jag mig böra yrka på uteslutande av detta stycke i § 18.

Kvalificerad majoritet för vissa beslut.

De bestämmelser, som hittills funnits om kvalificerad majoritet för fattandet av vissa kommunala beslut hava i propositionen ytterligare utökats som en garanti mot omogna eller förhastade beslut efter den lika rösträttens genomförande i kommunerna. Det är emellertid min uppfattning, att äro garantier över huvud taget nödvändiga i större utsträckning efter rösträtsreformens genomförande än hittills, så böra dessa sökas på andra vägar än de här föreslagna. Bestämmelserna i § 21 hava nämligen erhållit en form, som gör dem ganska svårhanterliga ute i landskommunerna och synas mig bli en källa till bekymmer och tvister. Med de stadganden, som redan finnas i författningen om kvalificerad majoritet, torde alla behövliga garantier av detta slag vara uppfyllda.

För denna mening talar ytterligare det faktum, som i motiveringen anföres av departementschefen, att de nya bestämmelserna om kvalificerad majoritet i praktiken inte skulle ha någon som helst betydelse för stadssamhällena och endast 13,4 procent av landskommunerna skulle kunna tänkas bli berörda av dessa nya garantier. Är detta riktigt, då måste man verkligen fråga sig, varför man för ernående av så ringa verkan skulle behänga kommunalförfattningen för landet med dessa långa och svårtydda bestämmelser.

Den enda verkningsfulla garantien mot förhastade eller okloka beslut är de beslutande medborgarnas ansvars känsla för sina handlingar. Brister det i denna ansvars känsla, så hjälper det artificiella medlet, viss kvalificerad majoritet, föga. För att vinna ett beslutande kommunalt organ, handlande under ansvar, och med förmåga att på ett kontinuerligt sätt sköta de kommunala uppgifterna, gives, enligt mitt sätt att se, endast en väg att gå. Den leder fram till ett obligatoriskt införande i landskommunerna av fullmäktigeinstitutionerna och det är i deras utveckling jag ser den reella garantien. I detta avseende kommer jag att här nedan framlägga förslag.

I överensstämmelse med denna min tankegång yrkar jag avslag å de föreslagna nya bestämmelserna om kvalificerad majoritet.

Kommunalfullmäktigeinstitutionen.

Instämmande i den motivering, som anförts av departementschefen och de sakkunniga för ett kraftigt utvecklande av det representativa systemets utveckling på landsbygden, anser jag nu tiden mogen för att jämställa landskommunerna med städerna i förevarande fråga. Ovan åberopade motivering synes mig också logiskt ha bort lett till ett yrkande i sådan riktning. Det torde väl huvudsakligen blott ha varit vördnaden för en kommunal antikvit, som avhållit de sakkunniga och Kungl. Maj:t från att, rationellare än vad som i förslaget skett, gå fram för avskaffandet av primärstämmorna. Möjligen med undantag av de minsta landskommunerna finner jag inga talande skäl emot ett allmänt införande av fullmäktigeinstitutionen uti våra landskommuner. Däremot tala alla praktiska skäl för det representativa systemets införande på landet i likhet med vad som redan är ett faktum i även de minsta städer.

Jag tillåter mig alltså påyrka en sådan förändring i § 27 av kommunalförordningen på landet, som i tillämpliga delar överensstämmer med innehållet i § 7 kommunalförordningen för stad.

Med stöd av förestående motivering får jag därför föreslå, att, med bifall till förslaget i övrigt, i Kungl. Maj:ts proposition nr 290 med förslag till lag om ändrad lydelse i vissa delar av förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, följande ändrade lydelse måtte beslutas i nedanstående §§.

§ 18.

De ärenden, som å kommunalstämma till avgörande företagas, skola förut vara vederbörligen beredda av kommunalnämnden eller annan av kommunen tillsatt nämnd eller styrelse, dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, eller av en eller flera särskilt för sådan beredning utsedda personer.

Val må dock kunna av kommunalstämma förrättas utan föregående beredning. Lag samma vare, där ärende kräver skyndsam handläggning och icke avser utgift eller avhändande av kommunen tillhörig egendom eller efterskänkande av någon kommunens rättighet.

Skola två eller flera personer utses för särskild beredning, varom ovan omförmäles, sker valet proportionellt, på sätt därom är särskilt stadgat, därest sådant äskas av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med det antal personer, valet avser, ökat med 1; och har i sådant fall stämman att bland de närvarande röstberättigade kommunmedlemmarna utse erforderligt antal personer att vid valförrättningen biträda ordföranden.

§ 21.

Mom. 1. Sedan överläggningarna förklarats — — — eller nej besvaras.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, där omröstning ej begäres, med klubbslag. Omröstning skall verkställas efter upprop och, därest icke sluten omröstning begäres, ske öppet. Där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, bestämmes utgången genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna enligt den vid omröstningen följda röstgrund. Falla rösterna lika för olika meningar, varder den mening beslut, som ordföranden biträder.

Mom. 2. Till beslut erfordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, då beslutet avser:

a) avhändande av fast egendom — — — stadsplan eller tomtindelning;

b) beviljande av anslag — — — behov;

c) beviljande av anslag — — — upplåning;

d) upptagande eller förnyande av lån — — — av borgen;

e) förändring, jämlikt § 27, i sättet för utövande av den kommunalstämman tillkommande beslutanderätt.

Mom. 3. Beslut om beviljande — — — upplåning därav ske.

§ 27.

Mom. 1. Uti kommun med över 3,000 innevånare skall åt fullmäktige överlätas, att med kommunal-

stämman rätt handlägga och avgöra de till stämman behandlig hörande ärenden, med de villkor och undantag här nedan sägs.

Mom. 2. I kommun med 3,000 innevånare eller därunder må det på kommunalstämman ankomma, huruvida den vill åt fullmäktige sin beslutanderätt överlåta.

Sådant beslut skall hos Konungens befallningshavande ofördröjligen anmälas. Förslag om detsamma upphävande må icke väckas förr än fyra år efter beslutets fattande.

Om den röstövertikt, vilken till beslut i omförmälda frågor erfordras, stadgas i § 21 mom. 2.

Stockholm den 25 april 1918.

Axel Sterne.
